दर्शयति। "नास्येष्टापूर्त्ते क्षीयेते। योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते। य उचैनमेवं वेद" इति॥

(१०) पुनरपि प्रश्नोत्तराभ्यां वरान्तरं दर्शयति। "तृतीयं वृणीष्वेति। पुनर्मृत्योर्मेऽपचितिं ब्रूहीति होवाच। तस्मै हैतमग्निं नाचिकेतमुवाच। ततो वै सोऽप पुनर्मृत्युमजयत्॥५॥ अप पुनर्मृत्युञ्जयति। योऽग्निं नाचिकेतं चिनुते। य उ चैनमेवं वेद" इति। वर्त्तमानस्य मनुष्यशरीरस्य सकृन्मृत्युरवश्यम्भावी, तदूर्ध्वं पुनरप्यर्वाचीनजन्मस्वीकारे सति पुनर्मृत्युर्भवति, जन्मस्वीकारं विना मुक्तौ सत्यां सोऽयं पुनर्मृत्युरपक्षीयते। मृत्योरपजयः पुरुषस्यैव जयः। तादृशं ,पुनर्मृत्योः', अपजयहेतुं 'ब्रूहि', 'इति' एषः, तृतीयो वरः। एवं वृणानाय 'तस्मै' नचिकेतसे, पुनर्मृत्युजयहेतुत्वेन तमेव द्विविधं 'नाचिकेताग्निं', उक्तवान्। चयनोपासनयोर्मध्ये चयनस्य प्राधान्यमुपासनस्योपसर्जनत्वं यस्य पुंसः सम्पद्यते, तस्येष्टापूर्त्तयोरक्षयत्वमात्रं चिरं पुण्यलोकमनुभूय पुनर्जन्मस्वीकारः। यस्य तु उपासनं प्रधानं चयनमुपसर्जनं तस्य ब्रह्मलोकप्राप्तिद्वारा मुक्तिरेव। न तु जन्मान्तरं तस्मान् मृत्युञ्जयेत्येवं वरयोर्विभागः। 'ततो वै' तस्मादेव प्रधानभूतादुपासनात्, 'सः' नचिकेताः, 'पुनर्मृत्युं', जितवान्। अन्योऽपि विद्याप्राधान्ये सति तद्वन्मृत्युञ्जयति॥

(११) अथ प्रजापतिवृत्तान्तकथनमुखेन दक्षिणां प्रशंसति। "प्रजापतिर्वै प्रजाकामः तपोऽतप्यत। स हिरण्यमुपास्यत्। त-